

1916-09-29

AFSENDER

Frederik Gotschalk Knudtzon

MODTAGER

Jens Ferdinand Willumsen

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Omtalte personer:

El Greco

J.A. Jerichau

Jens Adolf Jerichau

Svend Rønne

Axel Salto

Kamma Salto

Statens Museum for Kunst

Jens Thiis

Omtalte steder:

Cimetière du Montparnasse, Paris,

Frankrig

Arkivplacering:

J.F. Willumsens Museum

Arkivkasse: C/III/6 - GrecoBogen

DOKUMENTINDHOLD

F.G. Knudtzon har nye oplysninger mht. Jerichaus selvmord, og han beskriver hændelsen for Willumsen.

Derudover argumenterer Knudtzon for, at et maleri i hans private samling kan være udført af El Greco.

TRANSSKRIFTION

FR. G. KNUDTZON

TELEFON: NORA 1983.

Hellerup, Margrethevei 6_{III}.

den 29 Septbr 1916.

Kjære Herr J. F. Willumsen!

Jeg er nu i Besiddelse af det i mit Brev af tidligere Dato nævnte Billede, som jeg indlagt gjør mig den Fornøjelse at sende Dem til Deres Greco-Samling. Det vil interessere mig meget at erfare, om den gamle Hane bliver accepteret i det fine Selskab.

Jeg fik netop for et Par Dage siden de nødvendige supplerende Oplysninger angaaende Jerichaus Død. Det viser sig, at den stakkels unge Mand gennem Aar har gaaet og dragedes med den Tanke at ende sit Liv. Han bar altid en Revolver hos sig; man fik listet den bort, han skaffede den tilveje. Indtil et Par Uger før sin Død boede han 3 Uger sammen med en Søster paa et Hotel i Paris; de var hele Dagen sammen; han talte helst om Døden. "Naar jeg er død, saa har I mig meget mere; saa er jeg Eder langt nærmere". Med særlig Forkjærlighed spadserede han med Søsteren paa Mont-Parnas-Kirkegaarden og talte om, hvor skjönt det vilde være at hvile dernede under Jorden. Han var altsaa dybt melancholsk. Jeg har jo kjendt Bedstefaderen ret nøje; han var ligedan.

Jerichau boede i Paris paa Mont-Parnasse; under ham boede den unge danske Maler Salto og Hustru, og med dem omgikkedes han en Del. Den 17de August indbød han dem til at tage paa [Tur] med sig; de skulde rigtig have det godt sammen; og det havde de; i den gladeste Stemning skiltes de, efter at være komne hjem. Saltos gik ind til dig selv og Jerichau op til sine Rum. Et Øjeblik efter høre de et Skud; Salto springer op ad Trappen; Jerichau laa paa sin Seng med et Skud i Tindingen – død. Han saa saa overordentlig smuk ud, – saa smuk, som de ikke syntes at have seet ham i levende Live. – Saaledes lyder den triste Historie!

Jeg vender mig nu til Greco. De skriver, at De paa Musæerne har truffet paa Greco-lignende Portrætter, der dog ikke vare af ham. Jeg vilde være Dem meget forbunden for at faae opgivet, hvor disse findes, for at jeg

muligen kan skaffe mig Fotografier af dem. Ere de betydelige Kunstværker, saa synes jeg, de maa have Krav paa at faae sig anvist en anden Baas, i hvilken de høre hjemme. Ere de kun Efterligninger, da ses dette jo let, selv om Teknikken er den samme som Mesterens.

Kriterierne, ifølge hvilke et Billede tilkjendes en Maler – eller frafalder ham – ere hos de Forskjellige, der tage Ordet i slige Spørgsmaal, vidt forskjellige. Der er dem, som føle, at de befinde sig i denne eller hin Malers Selskab, naar de staar ligeoverfor Billedet en question, og der er dem, der sige: maa jeg see Strøget, derpaa bygger jeg. Mellem de to Yderligheder ligge en Mængde intermedioise Bestemmelser, der have Krav paa at tages med i Betragtning. Saalænge der har existeret "Æsthetik", har der ogsaa været "Indholdsæsthetikere" og "Formæsthetikere". Jeg mener, at det gjælder om at see Genstanden deuteroscopisk, ja mere end det: om at see Følelsen virke gennem alt det intermedioise lige ud i Strøget, - og saa at tage Hensyn de mangfoldige influerende Elementer, der skyldes de forskjellige Tilfælde. Jeg vilde f. Ex. vente et mindre temperamentfyldt Strøg i min Mands Ansigt end i Rabbien, da Emnet i min Mand er et langt finere og interessantere.

Jeg er lidt ængstlig ved at lægge en altfor stor Vægt paa Formsidens; jeg mener, at et Strøg kan bedre efterlignes end en Følelse; jeg troer paa Thiis' gamle Mand som en Greco i Kraft af den Følelse, der er lagt ind i ham. Jeg veed intet om alt det Tekniske, der ikke strax møder Øiet. Derimod har jeg Rønnes Ord for en fuldkommen Overenstemmelse i saa Henseende mellem Rabbien og min Mand.

De skriver om mit Billede: ikke spansk, skjøndt man skulde troe det. Hvorfor skulde man da troe det. De skriver: "Læg det noget før Portrætet i Kjøbenhavn" og dog skriver De senere: "Og det er jo skjøndt, at Greco i den første Tid saa helt anderledes ud, end man skulde troe. Derfor det urigtige i at stille Deres Portræt til Sammenligning med Galeriet(s)". Jeg forstaaer Dem ikke paa dette Punct. Ligge de nær hinanden i Tiden, synes jeg, de maa kunne sammenlignes.

Det vilde interessere mig meget en Gang at kunne staae ved Deres Side overfor mit Billede; men De kommer vel ikke hjem for det første.

Med venlig Hilsen, Deres ærbødige

Fr. G. Knudtzon

FR. G. KNUDTZON

TELEFON: NORA 1883.

Hellerup, Margarets 6^{III}

Hellerup D., den 29 Septbr 1916.

Kjære Herr J. J. Wilkansen!

Jeg er nu i Besiddelse af det i mit Brev af tidligere Dato nævnte Billede, som jeg indlagt gjæs mig den Dato viljels at sende Dem til Herrs Gabeo-Samling. Det vil interessere mig meget at erfare, om den gamle Hane bliver accepteret i det nye Selskab.

Jeg fik netop for et Par Dage siden de nødvendige udførelse Oplysninger angående Jansens Død. Det viser sig, at den stakkels unge Mand gennem den saa gaaste og dregedes med den Tanke at ende sit Liv. Han var altid en Revolver hos sig; men fik lystet den bort, han skaffede den tilbage. Indtil et Par Uger før sin Død boede han i Uges sammen med en Søster på et Hotel i Paris; de var hele Dagen sammen, han talte meget om Døden. Når jeg er død, saa har I mig meget mere; saa er jeg Eder langt nærmere. Med særlig Forsigtighed spædsede han med Søsteren på Mont. Paros-Gravegården og talte om, hvor skjænt det vilde være at hvile dernede under Jorden. Han var altsaa djødt melancholisk. Jeg har jo Løndt Geddepaalen ret nøje; han var ligedans.

Jerichon boede i Paris paa Mont. Parnasse; imidlertid
boede de mange Danske Maler Carls og Theobald, og med
dem angjældes han en Del. Den 17de August indbød
han dem til at ~~opgive~~ ^{tage paa, træ} ~~Meddel~~ med sig; de skulde
rigtig have det godt samment, og selt havde de,
i den glædelste Stemning stillet de, efter at være
komne hjem. Sattes gik ind til sin søster og Jerichon
op til sin Pærm. Et Gieblik efter hørte de et Skud.
Salto springer op ad Trappen; Jerichon var paa
sin Gang med et Skud i Tindingen — død. Han
saa saa overrædentlig smukt ud, — saa smil,
som de ikke syntes at have set ham i levende
Lære. — Saaledes lyder den triste Historie!

Jeg vender mig nu til Greco. De skriver, at De
i paa Musesme har træffet paa Greco. lignende Por-
tæter, der dog ikke vare af ham. Jeg vilde være Dem
meget takvoldig for at paa opjoret, hvor disse
finder, for at jeg muntigen kan stoffe mig Foto-
grafier af dem. Ere de betydelige Kunstværker,
saa synes jeg, de maa have Oran paa at jone
sig omindst en anden Baar, i hvilken de bode hjemme.
Ere de som Efterligninger, da sees dette jo let, selv
om Teknikken er den samme som Mesterens.
C/15/16 "Korrespondancen"

FR. G. KNUDTZON

TELEFON: NORA 1983.

Kjøbenhavn C., den

191

Sortedams Døssering 63 B.

Kriterierne, ifølge hvilke et Billedet tilkendes
en Maler - eller Frakjendes navn - er hos de Forhjul-
lige, der tage Ordet i store Spørgsmaal, vidt for-
skjellige. Der er dem, som føle, at de befinde
sig i denne eller hin Malers Sebstat, naar de ottes
Sjælever for Billedet en gåetion, og der er dem, der sig-
mer jeg ser Strøget, derpaa bygger jeg. Mellem de
to Hæder ligger en Mængde intermediaise Be-
stemmelser, der have Kraas paa at tage med i Be-
tragtning. Saa længe der har eksisteret "Støbetid",
har der ogsaa været "Indholdsæstetikere" og "Formæst-
etikere". Jeg mener, at det gjælder om at see Gen-
standen deæteroscopisk, ja mere end det: om at
see Pøleber rinde gjenom alt det intermediaise
lige ind i Strøget, - og saa at tage Hensyn de mang-
foldige influerende Elementer, der skabes de for-
skjellige Tilfælde. Jeg vilde f. Ex. rante et mindre
temperamentfuldt Strøg i min Mand. Omsigt end
i Pøleber, da Emnet i min Mand er et langt
finere og interesserantere.

Jeg er lidt angstlig ved at lægge en altfor stor Vægt paa Foransiden; jeg mener, at et Stuk kan bedst efterlignes end en Portræt; jeg tror paa Thais' gamle Mand som en Gæst i Orskov af den Portræt, der er lagt ind i ham. Jeg ved intet om alt det Tekniske, der ikke strax møder Øiet. Derimod har jeg Póranes Ord for en fuldkommen Overensstemmelse i sin Henseende mellem Rabbien og min Mand.

3 De skriver om mit Billede: ikke spansk, stjålet man skulde troe det. Hvorfor skulde man dog troe det.

4 De skriver: "Læg det noget før Portrætet: Njeben-horn" og der skriver De senere: "Og det er jo tydeligt, at Gæsten i den første Tid saa helt anderledes ud, end man skulde troe. Derfor det vigtige i at stille Deres Portræt til Sammenligning med Galleriet (s)".

Jeg forstår Dem ikke paa dette Punkt. Lige de var hinanden i Tid, synes jeg, de maa være sammen-lignes.

Det vilde interessere mig meget en Gang at kunne staa ved Deres Side overfor mit Billede; men De kommer vel ikke hjem for det Portræt.

Med venlig Hilsen, Dens erbedlige

6/III/16 "Korrespondance"

J. G. Armatzen